

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : **21 Eylül 2017**
Sayı : **13454**

17311

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Anayasa'nın 98, TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Dr Ahmet Eşref Fakıbaba tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim. 20/09/2017

Av.Mevlüt Dudu
Hatay Milletvekili

Anadolu'da oldukça köklü ve eski bir ziraat halini almış tütün yetiştiriciliği toplumsal hayatımızda önemli izler bırakmıştır. Yurtdışında "Türk tütünü" tabirinin oluşması, bu ziraatın Anadolu'daki etkinliğinden kaynaklanmaktadır.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği 7 Kasım 2016 tarihinde yaptığı açıklamada, en fazla ihracat yapılan 31 tarımsal ürünü açıklamıştır. Buna göre son 9 yılda tarımsal ürünler ülkemize 48.5 milyar dolar döviz kazandırmıştır. Tarım ürünleri ihracatında; 10.3 milyar dolarla fındık büyük katkı yaparken, onu 5,9 milyar dolarla üzüm, 4.4 milyar dolarla tütün izlemiştir.

Ne yazık ki Başbakan Binali Yıldırım, ülke ekonomisine bu kadar önemli ihracat getirisi olan Türk tütününü Milli Tarım Projesi'ne almamış, tütün üreticisini desteksiz bırakmıştır. Oysa üretilen tütünün her yıl yaklaşık yüzde 90'ı ihraç edilmektedir. Tütünün ihracatı dolayısıyla ülkeye yıllık getirisi 400-500 milyon ABD doları düzeyindedir.

Türkiye, şark tipi tütün üretim ve ihracatında halen dünyada ilk sıralarda yer almaktadır. 9 Ocak 2002 tarih ve 24635 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 4733 sayılı Tütün Yasası, tütün üretimine derin darbeler vurmuştur.

17371

Bu bağlamda;

- 1) 4733 sayılı Tütün Yasası'nda değişiklik yapmayı düşünüyor musunuz?
- 2) Tütün Yasası'nda değişiklik yapmayacak iseniz yasanın bir emri olan Açık Arttırma Merkezlerini ne zaman kuracaksınız?
- 3) Mevcut sistemde tütün alım satım sözleşmesinin hazırlanmasında çokuluslu sigara şirketleri ve yaprak tütün firmaları söz sahibidir. Tütün üreticisi sözleşmedeki fiyatların belirlenmesinde etkili olamadığı için, tedarikçi şirketlerin dikte ettirdiği fiyatları ve koşulları kabul etmeye zorlanmaktadır. Tütün piyasasındaki sert kapitalist düzenden dolayı tütün üretici sayısı yüzde 90'lara varan oranda azalmıştır. Bu anlamda tütün üreticisinin örgütlenmesine ve kooperatifler kurmasına yönelik önlemler almayı düşünüyor musunuz?
- 4) Türkiye'de tarım alanlarını 30 üretim havzasına bölen "Türkiye'de Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modelinde" yer alan üretim ve destekleme modelinde tütün kapsam dışı bırakılmıştır. Tütün üreticisine halen mazot ve gübre desteği dışında hiçbir destek verilmemektedir. Tütünü de destekleme modeline almayı düşünüyor musunuz?
- 5) "Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliği"nde tarımsal ürün tanımında, "Tütün hariç tüm bitkisel ürünleri, hayvansal ürünleri ve su ürünleri" denilmektedir. Bu tanıma değiştirecek misiniz?
- 6) Türkiye'de yerli tütüncülüğünün gelişmesi için 1986 yılından itibaren yabancı tütünlere kilogram başına 3 dolar, paket başına 40 cent dolar uygulanan Tütün Fonu AB müzakereleri çerçevesinde adım adım kaldırılmıştır. 2018 yılına kadar bu fonun AB müzakereleri çerçevesinde sıfırlanması planlanmaktadır. Türkiye, bu uygulama nedeniyle 2016 yılında yaklaşık 790 milyon dolar zarar etmiştir. Türkiye'nin çıkarlarını koruyacak bir tedbir almayı düşünüyor musunuz?

7) Çok uluslu şirketler, sigara harmanlarında ithal tütün çeşidini daha çok kullanarak, karlılıklarını arttırmış, yerli tütün kullanmamaya başlamışlardır. Örneğin yerli tütünlerin sigaralarda kullanımı 2003 yılında yüzde 42 iken şu anda bu oran yüzde 14'e kadar gerilemiştir. Oysa ithal tütünlerin kalitesi çok düşüktür. Maalesef şu anda Türkiye'de tütün ürünleri imalatının yüzde 90'dan fazlası yabancıların eline geçmiştir. Yerli tütün kullanımını arttırmaya dönük bir düzenleme yapacak mısınız? Yoksa sektörü, tamamen yabancı çok uluslu şirketlere mi bırakacaksınız?

8) Sigara kullanımına ilişkin önemli düzenlemeler yapılmış, kapalı alanlarda sigara tüketimi sınırlanmış, önemli ve doğru hamleler yapmıştır. Sigara alımını azaltmak için sigaraya büyük vergiler konmuştur. Ne var ki bu gelişmeler de sigara satışlarını aşağıya çekememiştir. Zira piyasayı ele geçiren Amerikan sigaralarının içindeki katkı maddeleri gençlerimizi daha da bağımlı yapmaktadır. İlk başta düşen sigara tüketiminin son 5 yıldaki artışı bu şekilde yorumlanmaktadır. 2012 yılında 100 milyar âdete ulaşan sigara tüketimi, 2015 yılı sonu itibarıyla 103.2 milyar adede yükselmiştir. Genç nüfusun sigaraya yöneliminin artması da düşündürücüdür. Tütün Eksperleri Derneği, yakın gelecekte Türkiye'de sigara tüketiminde ciddi bir düşüş beklenmediği yönünde tespit yapmıştır.

Bu durumda sigara ve tütün politikanızda değişiklik yapacak mısınız?

9) Tütün tüketimi son yıllarda artarken, tütün üretimi 2.6 kat düşmüştür. Tütün üretici sayısının da 7.2 kat düşmesi ülkemizdeki paradoksu ortaya koymaktadır. Sigara ile mücadele Türk tütünü ile mücadeleye dönüşmüş, üretilen tütünün yüzde 90'ının ihraç edilmesine karşın Türk tütününe yönelik negatif yönlü bir algı geliştirilmiştir. Samsun'ların, Bafra'ların yerini Amerikan sigaraları almıştır. Bu gelişme karşısında ne gibi önlemler alacaksınız?

10) Tütüne arka arkaya konan vergiler nedeniyle kaçak sigara tüketimi artmıştır. Şu anda (2016 yılı itibarıyla) sigarada vergi yükü yüzde 84'tür. Bu da kaçak sigara tüketimini yükseltmiştir. Hazine'nin sigara kaçakçılığından kaybının yıllık yaklaşık 7 milyar lira (Eski parayla 7 katrilyon lira) olarak tahmin edilmektedir. Kaçakçılığa karşı önlemler alacak mısınız?

17371

- 11) Türkiye'de 2015 yılında yurt içinde 8.800 kilo nargilelik tütün satışı yapılmıştır. 60 bin 200 kilo puro, 201 kilo pipoluk tütün satılmıştır. Bu da nargilelik tütün başta olmak üzere puro ve pipo tütünündeki kayıt dışı ve yasa dışı üretim ve ticareti ortaya koymaktadır. Nargilelik ürün piyasasının büyük bölümü kaçak ve kural dışı işlemektedir. Bu konuda önlem alacak mısınız?
- 12) Türkiye, dış ticarette tütün ihracatından önemli bir gelir elde ederken, 2012 yılından bu yana net ithalatçı konumuna düşmüştür. Sigara politikasında köklü önlemler alma zamanı gelmedi mi?
- 13) Yerli tütün üreticisini korumaya dönük önlemler almayı planlıyor musunuz?
- 14) Sarmalık kıyılmış tütündeki vergi oranları düşürülerek satış ve pazarlaması yasal statüye alınacak mıdır?
- 15) Yunanistan, İtalya ve Makedonya'da tütün mamulü üreten firmalar ile bu ülkeler arasında 5'er yıllık alım garantisi içeren anlaşmalar yapılmaktadır. Benzer anlaşmaları Türkiye'de de yapmayı düşünür müsünüz?
- 16) Türkiye, sigara tüketim miktarı açısından dünyada 7. büyük pazardır. Bu yüzden tütün mamulü üreten firmalara pazar payları oranında belli miktar "yaprak tütününü" ülkemizden alma zorunluluğu getirerek, Türk üreticisini koruyacak önlemler almayı düşünür müsünüz?